

Foto – pixabay.com

ČO SA
UDIALO
2020

Chceme
vedieť
viac

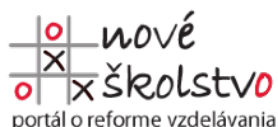
o budúcnosti
vzdelávania
na Slovensku

SÚHRN KLÚČOVÝCH UDALOSTÍ Z DIANIA V ŠKOLSTVE V ROKU 2020

Aj počas roka 2019 sme zverejšňovali týždenné prehľady o dianí v školstve.
Teraz Vám ponúkame súhrn najdôležitejších udalostí.

Editorka: **Anna Dráľová** | noveskolstvo.sk & chcemevedietviac.sk

KAMPAŇ REALIZUJE

NAŠI PARTNERI V REFORME VZDELÁVANIA

ŠKOLSTVO AKO VOLEBNÁ TÉMA

V roku 2020 sa školstvo na niekoľko mesiacov opäť stalo jednou z volebných tém. S blogmi, komentármi a vyhláseniami predstaviteľov politických strán k tejto oblasti sa v prvých mesiacoch roztrhlo vrece (napr. [tu](#), [tu](#), [tu](#), [tu](#) a [tu](#)). Strana SaS predstavila svoj Program pre Vzdelanú spoločnosť, koalícia PS-Spolu organizovala predvolebné podujatie na tému školstva a vtedajšia ministerka školstva **Martina Lubyová** (SNS) skonštatovala, že si počas svojho pôsobenia na ministerstve najviac cení „*masívne navyšovanie miezd*“ učiteľom, ktorí podľa nej boli „*vítazmi mzdových pretekov*.“ Svoje predstavy o budúcnosti školstva kandidáti a kandidátky jednotlivých strán prezentovali aj v debate, ktorú organizovala Slovenská komora učiteľov a Iniciatíva slovenských učiteľov.

Ešte pred voľbami do Národnej rady SR sa verejnosť dozvedela, ako študenti a študentky stredných škôl hlasovali v simulovaných parlamentných voľbách, ktoré usporiadala mládežnícka iniciatíva Študentské voľby v spolupráci s Inštitútom pre verejné otázky. Najväčšiu podporu medzi zúčastnenými získala koalícia PS-Spolu (23,4 %). Nasledovalo hnutie OĽaNO (16,3 %), Kotlebovci – ĽSNS (10,9 %), Za ľudí (9,6 %), Sme rodina (9,2 %) a SaS (7,1 %). KDH a Smer-SD získali menej ako 5 % hlasov.

Programy politických strán a hnutí v oblasti školstva pred voľbami hodnotil Inštitút ekonomických a spoločenských analýz (INESS). Zhrnutie toho, čo strany, ktoré sa napokon dostali do parlamentu, navrhovali pre školstvo, sme uverejnili v prehľade udalostí na začiatku marca. Víťazom parlamentných volieb 2020 sa

stalo hnutie OĽaNO so ziskom 25 % hlasov zúčastnených voličov.

V čase rokovaní potenciálnych koalíčných partnerov Študentská rada vysokých škôl vyzvala politikov, aby nezabudli na svoje predvolebné sľuby a upozornila, že bez významnej zmeny v oblasti vzdelávania sa na Slovensku neudejú potrebné spoločenské zmeny. V druhej polovici marca 2020 malo už Slovensko novú vládu od vedením Igora Matoviča (OĽaNO). Ministrom školstva sa stal **Branislav Gröhling**, dovtedajší poslanec parlamentu a líder strany SaS pre školstvo. Štátnymi tajomníkmi ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu sa za SaS stali **Monika Filipová**, **Ľudovít Paulis** a **Ivan Husár**.

„Bude jeden štátny tajomník, ktorý bude mať na starosti národnostné školstvo, zmenu školskej, verejnej správy z ministerstva vnútra na ministerstvo školstva a jednotlivé presuny, druhý štátny tajomník bude mať na starosti samozrejme vedu a výskum, pretože to je tiež jedna z priorít, o ktorej sme písali v programe. A samozrejme aj vysoké školy k tomu. A tretí štátny tajomník bude bojovník za šport,“ priblížil **Gröhling** ešte pred svojím vymenovaním rozdelenie agendy na ministerstve. Koncom mesiaca noví štátni tajomníci bližšie predstavili prioritné oblasti svojho pôsobenia. **Monika Filipová** zodpovedná za národnostné školstvo a reformu financií uviedla, že sa chce venovať aj inkluzívnemu vzdelávaniu.

Novým generálnym tajomníkom služobného úradu ministerstva školstva sa stal **Igor Urbančík**. „Po páde **Radičovej** vlády prešiel na ministerstvo dopravy pod vedením **Jána Počiatka** (Smer-SD) a riadil sekciu zahraničných vzťahov,“ napísal o **Urbančíkovi** magazín Trend. Za predsedu Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport bol na ustanovujúcej schôdzi parlamentu zvolený poslanec **Richard Vašečka** (Kresťanská únia, klub OĽaNO). Začiatkom apríla sme už poznali aj mená nových členov a členiek výboru.

Návrh programového vyhlásenia vlády (PVV) kabinet **Igora Matoviča** schválil na poslednú chvíľu. V oblasti školstva zmieňuje potrebu komplexnej reformy verejnej správy a v rámci toho aj zámer zjednotiť riadenie školstva. Vláda si ako jednu z priorít určila skvalitňovanie vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve. Deklarovala aj zámer zaviesť nárokovateľnosť miest v materských školách a povinné vzdelávanie od troch rokov. PVV sa zaväzuje aj k zvyšovaniu platov učiteľov podľa možnosti štátneho rozpočtu, k vypracovaniu stratégie inkluzívneho vzdelávania, k zavedeniu systému nárokovateľných podporných opatrení pre školy a k nadrezortne koordinovaným službám včasnej intervencie.

Po voľbách sa menilo aj obsadenie vo vedení priamo riadených organizácií ministerstva školstva. Na post šéfa Štátneho inštitútu odborného vzdelávania minister **Gröhling** dosadil **Andreja Huttu**, ktorý sa v minulosti dostal k pochybnej miliónovej zákazke od štátu. Po medializácii týchto okolností **Hutta** vo funkcii skončil. Riaditeľkou Štátneho pedagogického ústavu sa stala **Miroslava Hapalová**, novým generálnym riaditeľom luventy sa stal **Peter Lenčo** a riadením Metodicko-pedagogického centra bola poverená **Mária Rychnavská**. K personálnym zmenám koncom roka došlo aj vo vedení Štátnej školskej inšpekcie (ŠŠI). Novou hlavnou školskou inšpektorkou sa stala **Alžbeta Štofková Dianovská**, ktorá vo funkcii vystriedala **Vieru Kalmárovú**.

Koncom júna ministerstvo školstva pod vedením ministra **Gröhlinga** bilancovalo svojich prvých 100 dní pôsobenia slovami o „množstve skvelej práce.“ Pozitívne činnosť ministerstva zhodnotil aj **Vladimír Crmoman** zo Slovenskej komory učiteľov (SKU) či predseda Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku (OZPŠaV) **Pavel Ondek**. Analytička **Renáta Hall** naopak skritizovala, že minister nevenuje dostatočnú pozornosť oblasti vedy a vysokých škôl.

Menej spokojní boli školskí odborári po schválení vládneho návrhu štátneho rozpočtu na rok 2021. Celkové plánované výdavky v ňom predstavujú 23,8 miliardy eur, čo je o vyše 8 miliárd viac, ako má štát získať na príjmoch. Predpokladaný schodok štátneho rozpočtu tak má dosiahnuť až 7,4 % HDP. 3,1 miliardy zo schváleného rozpočtu sú určené na vzdelávanie, vedu, výskum a šport, a to z dvoch rozpočtových kapitol. Z ministerstva školstva má byť financovaných 1,7 miliardy a z ministerstva vnútra 1,4 miliardy eur. Oproti výdavkom plánovaným na rok 2020 sa má minúť o približne 120 miliónov eur viac na regionálne školstvo. Pre vysoké školstvo sú naopak naplánované nižšie výdavky o takmer 175 miliónov. „Pokiaľ to bude tak, že sa skráti rozpočet pre vysoké školy, sú ohrozené aj platy zamestnancov. S tým nesúhlasíme,“ ohradil sa predseda OZPŠaV **Pavel Ondek**.

VZDELÁVANIE V ČASE KORONY

Od zákazu školských výletov po zatváranie škôl

Nový minister školstva musel hneď od nástupu do funkcie riešiť otázky týkajúce sa dôsledkov šírenia koronavírusu. Tesne po voľbách boli aj v rezorte školstva prijaté viaceré opatrenia. Krízový štáb vtedy ministerstvo školstva požiadal o zákaz všetkých školských výletov, exkurzií či súťaží.

Pre podozrenie zo šírenia nákazy medzi študentmi ako prvé k prerušeniu prezenčnej výučby pristúpili školy v Bratislave (tu, tu a tu). Bratislavský samosprávny kraj (BSK) následne preventívne zatvoril všetky ním zriaďované stredné školy. To, že BSK týmto rozhodnutím spustil lavínu, ktorá ovplyvnila ďalšie samosprávy, skonštatoval primátor Hlohovca a poslanec parlamentu **Miroslav Kollár** (Za ľudí). Kritizoval pritom, že z centrálnej úrovne neprichádzali dôležité informácie a zásadné rozhodnutia. Povolebný marec napokon Slovensku priniesol celoplošné prerušenie prezenčnej výučby.

Prerušit prezenčnú výučbu sa na jar rozhodli aj dve najväčšie slovenské univerzity – Univerzita Komenského v Bratislave a Slovenská technická univerzita. V rýchlom slede sa k nim pridali aj ďalšie vysoké školy v rôznych častiach krajiny (napr. tu, tu, tu, tu, tu a tu). Ich vedenia zároveň zatvorili internáty a zakázali služobné cesty či mobility do rizikových krajín.

Kým vysoké školy ostali až do konca letného semestra zatvorené, materské a základné školy mohli napokon za sprísnených podmienok otvoriť svoje brány od 1. júna. V prípade ZŠ sa do

škôl mohla vrátiť len časť žiakov z prvého stupňa a 5. ročníka. V súvislosti s obnovením prezenčnej výučby ministerstvo školstva začiatkom júna informovalo, že túto možnosť využilo približne 80 % materských a 90 % základných škôl. Stredné školy mohli v rámci uvoľňovania opatrení otvoriť svoje brány od 22. júna. Možnosť vrátiť sa do škôl od tohto dátumu dostali aj žiaci a žiačky 6. až 9. ročníka ZŠ.

Štátnice na diaľku, provizórne prijímačky aj maturity

Koncom marca prezidentka SR **Zuzana Čaputová** podpísala expresne prijatú novelu školského zákona. Novela priniesla ministrom školstva oprávnenie rozhodovať o zmenách termínov prijímacích skúšok, maturitných skúšok, zápisov do škôl či o presune alebo zrušení plošných testovaní žiakov. Urýchlene prijímané legislatívne návrhy (tu a tu) sa v apríli týkali aj vysokých škôl, ktoré museli pre pandémiu koronavírusu ostať zatvorené. VŠ tak dostali možnosť organizovať štátnice aj iné skúšky bez fyzickej prítomnosti tých, ktorých sa skúška či obhajoba týka.

Ani ústne maturitné skúšky a prijímačky na stredné školy sa pre pandémiu nekonali štandardne. Minister **Gröhl** oznámil, že z dôvodu pretrvávajúcej mimoriadnej situácie budú maturanti hodnotení na základe priemeru dovtedy získaných známok. Deviatakov a deviatky ZŠ mali stredné školy prijímať podľa známok z konca 8. ročníka a z prvého polroka 9. ročníka. Ministerstvo zároveň určilo vzorec, podľa ktorého mali školy pri prijímačkách prideľovať uchádzačom body za jednotlivé

predmety. Viacerí riaditelia škôl, študenti aj rodičia tento krok ministerstva kritizovali.

Zmeny v hodnotení žiakov a školské prieskumy v čase pandémie

Jedným z opatrení, ktoré sprevádzali vzdelávanie na diaľku, bolo pozastavenie hodnotenia známkovaním, ktoré pred Veľkou nocou predstavila nová riaditeľka Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) **Miroslava Hapalová**. „Hlavným princípom hodnotenia počas prerušeného vyučovania je, aby bola zaručená spravodlivosť žiakov pri hodnotení a rešpektované individuálne podmienky na domácu prípravu,“ spresnila **Hapalová**. Podľa prieskumu, ktorý pre Komenského inštitút zrealizovala agentúra Focus, väčšina rodičov slovné hodnotenie žiakov privítala a takmer dve tretiny by ju v nejakej podobe uvítali aj po skončení pandémie. Výsledky prieskumu zároveň ukázali, že 70 % oslovených rodičov žiakov ZŠ súhlasí so zákazom opakovania ročníka a 67 % so zmenami v obsahu vzdelávania.

Počas jesene médiá široko informovali o výsledkoch iného prieskumu, podľa ktorého viac ako tretina učiteľov a učiteľiek na Slovensku súhlasí s tvrdeniami o tom, že pravidelné nosenie rúšok má negatívne zdravotné dôsledky, koronavírus je len chrípka a druhá vlna jeho šírenia je nafúknutou bublinou. Prieskum zrealizovala agentúra Focus pre mimoparlamentnú politickú stranu Spolu – Občianska demokracia. Takmer tretina učiteľov a učiteľiek zúčastnených na prieskume súhlasila s bludným názorom, že očkovanie je prípravou na čipovanie ľudí a skoro polovica opýtaných by sa nedala zaočkovať proti koronavírusu ani v prípade, že by vakcína bola dostupná zadarmo.

Najchudobnejšie deti odstrihnuté od vzdelávania

Na to, že dištančná výučba prebiehajúca v prvej vlne šírenia koronavírusu na Slovensku nebola dostupná pre desaťtisíce detí z chudobného a sociálne vylúčeného prostredia, upozornili analytici Inštitútu vzdelávacej politiky (IVP). Vo svojej analýze uviedli, že bez prístupu k internetu je až 60 % detí z rómskych domácností a spolu môže byť bez pripojenia na internet viac ako 32-tisíc žiakov a žiačok ZŠ. To, že medzi „online“ a „offline“ žiakmi z chudobných komunít boli rozdiely v prístupe ku vzdelaniu aj pred pandemiou a dištančné vzdelávanie ich len posilnilo, zdôraznila aj mimovládna organizácia eduRoma.

Ministerstvo školstva čelilo kritike pre niektoré avizované, no nedotiahnuté opatrenia, ktoré mali v čase zatvorených škôl pomôcť učiteľom, rodičom aj deťom, vrátane tých z najchudobnejšieho prostredia. Plán zabezpečiť týmto deťom internetové pripojenie stroskotal a ministerstvo nevysvetlilo dôvody. „Tomuto užitočnému projektu sme venovali množstvo času a úsilia. Pre deti sme na darovanie mali pripravených 10-tisíc kusov SIM kariet so 6 GB dát a s možnosťou prichádzajúcich hovorov, pre učiteľov a odborných pedagogických pracovníkov 100 GB dát mesačne,“ povedal za spoločnosť Orange **Tomáš Palovský** s tým, že už mali pripravené aj technické riešenie, ako dáta poskytovať.

Keď analytický tím IVP pri ministerstve školstva v septembri zverejnil hodnotiacu správu o priebehu dištančného vzdelávania počas prvej vlny pandémie, ukázalo sa, že v čase zatvorených škôl sa vôbec nevzdelávalo mnoho viac detí, než sa predpokladalo na jar. Správa okrem iného konštatuje, že v čase zatvorených škôl sa vôbec neučilo až 52-tisíc žiakov a žiačok (7,5 % z celkového počtu) a až 128-tisíc žiakov a žiačok (18,5 %) sa v období prvej vlny dištančnej výučby neučilo prostredníctvom internetu. Pri online výučbe prevažovalo zasielanie zadaní emailom alebo inými komunikačnými kanálmi. Viac ako tretina pedagógov učiacich online konštatovala, že ich žiaci mali problémy pri práci s technológiou. Analytik IVP **Juraj Čokyna** zároveň skonštatoval, že pri zbere dát a príprave správy o dištančnom vzdelávaní inštitút čelil politickým tlakom. Vedenie ministerstva v reakcii na to čast' zamestnancov IVP označilo za analytikov bývalej ministerky **Martiny Lubyovej**.

Jesenná etapa zatvárania škôl

Školský rok 2020/2021 sa v regionálnom školstve po letných prázdninách odštartoval prezenčne napriek nastupujúcej druhej vlne pandémie. Členovia Slovenskej rektorskej konferencie v septembri konštatovali, že aj vysoké školy sú pripravené uskutočniť výučbu prezenčne a v prípade potreby plynulo prejsť do online prostredia. Minister školstva v tom čase vyhlasoval, že k celoplošnému zatváraní škôl by už dôjsť nemalo. Zakrátko na to dve najväčšie slovenské univerzity avizovali, že pre zhoršujúcu sa epidemickú situáciu prejdú na online výučbu. „Ráta sa s tým, že príde k lockdownu,“ uviedol v tom čase hovorca Slovenskej technickej univerzity (STU) **Fedor Blaščák**. Začiatkom októbra sa pridali aj ďalšie slovenské univerzity (tu, tu a tu).

Zhoršujúca sa situácia a exponenciálny rast počtu nakazených ochorením COVID-19 napokon viedli k obnoveniu dištančného vzdelávania aj v regionálnom školstve. V októbri ešte vyučovanie vo väčšine materských a základných škôl prebiehalo prezenčne, no všetky stredné školy mali ostať zatvorené. „*Nech nastavíme akékoľvek pravidlá, stále budem chcieť, aby deti v materských a základných školách chodili do škôl, aj keby len v obmedzenom režime,*“ vyhlásil minister **Gröhling**. Učiteľov stredných škôl vyzval, aby brali dištančné vzdelávanie seriózne s vedomím, že v online forme nebude prebiehať len pár dní, ale dlhší čas. Rozhodnutie zavrieť stredné školy však prišlo zo dňa na deň. To, ako sa s ním gymnáziá, obchodné akadémié či stredné odborné školy vysporiadali, priblížili viaceré médiá (napr. tu, tu a tu). Od 27. októbra vláda zaviedla povinnosť dištančnej výučby aj pre druhý stupeň základných škôl. Otvorené tak ostali už len jasle, materské školy a triedy prvého stupňa ZŠ.

Kiná sa otvárali, školy zostali zatvorené

Na to, že počas prvej vlny pandémie deti nemali hlas a školy sa otvárali ako posledné spolu s nočnými klubmi a až po nákupných centrách a kostoloch, upozornila iniciatíva Dajme deťom hlas v čase pandémie. Vládu vyzvala, aby sa podobný scenár už neopakoval. Rozhodnutie ministra neskôr umožnilo, aby sa prezenčne v malých 5-členných skupinách mohli vzdelávať aspoň tí žiaci druhého stupňa ZŠ, ktorých pedagógovia nemali možnosť učiť online formou.

Plošné otváranie škôl sa už do konca kalendárneho roka nekonalo. Minister **Gröhling** síce spomínal 30. november ako termín otvorenia škôl pre všetky deti, predseda vlády **Matovič** s tým však nesúhlasil a prišiel s nápadom, aby sa školy pred obnovením prezenčnej výučby pretestovali antigénovými testami. „*Neviem si to veľmi predstaviť, bola by to enormná záťaž pre školy,*“ zareagoval **Gröhling**. „*Môžeme snívať o tom, že dajme deti do škôl, otvorme reštaurácie, ale ja sa pýtam na zodpovednosť. Kto bude kopat tie hroby?*“ opýtal sa **Matovič** počas tlačovej konferencie, na ktorej ohlásil otváranie kín, divadiel a kostolov. Mediá zatiaľ prinášali správy o krajinách, ktoré školy ponechali otvorené aj pri tvrdých protipandemických opatreniach. Kritiku pre uprednostnenie kín a kostolov pred školami si vláda vyslúžila aj od odborníkov a komentátorov (napr. tu, tu, tu a tu).

„Bude na ministrovi školstva v spolupráci s vedením Únie miest Slovenska a Združením miest a obcí Slovenska, teda samosprávami a zriaďovateľmi, aby prišli s konkrétnym plánom pravidelného pretestovania žiakov a ich rodičov tak, aby sme deti mohli prezenčne pustiť do škôl čím skôr,“ vyhlásil premiér **Matovič**. Minister **Gröhling** síce plán pretestovania žiakov, rodičov a učiteľov krízovému štábu napokon poslal, jeho zasadnutie však bolo na poslednú chvíľu zrušené. Keď sa neskôr uskutočnilo, návrh nebol prijatý. Koncom roka už minister školstva konštatoval, že stráca trpezlivosť. Premiér **Matovič** zas vyhlasoval, že sa situáciu rozhodol „zobrať do vlastných rúk“ a že pripravuje vlastný plán, ktorý zabezpečí, aby niektoré ZŠ otvorili triedy druhého stupňa ešte pred Vianocami. Na nekončiacie spory medzi OLaNO a SaS, ktorých rukojemníkmi sa stali deti, kriticky reagovali ďalší koalíční partneri, opozičné strany, prezidentka i komentátori (napr. tu, tu, tu a tu).

Testovanie pred Vianocami napokon prebehlo len v hrstke škôl, vrátane tej, ktorú navštevujú premiérove dcéry. Časť právnikov takýto krok označilo za diskriminačný. Niektoré zo škôl, ktoré o pilotné testovanie prejavili záujem, sa nakoniec rozhodli uskutočniť ho až v novom roku. To, že otváranie škôl a s tým spojené testovanie školákov je chaotické, skonštatovala Slovenská komora učiteľov (SKU). „Taký chaos sa dal tolerovať v marci, ale nedá sa tolerovať po trištvrte roku, keď iné krajiny majú otvorené školy a semaforey,“ uviedol za SKU **Viktor Križo**.

Pred zimnými prázdninami ešte ministerstvo školstva stihlo predstaviť plán návratu detí do škôl, ktorý sa má riadiť siedmymi fázami tzv. COVID automatu. Okrem toho ministerstvo zverejnilo aj manuál Návrat do škôl 2021 pre riaditeľov a zriaďovateľov škôl. Kedy sa školy znovu otvoria, však nebolo jasné ani na konci roka. Celá debata o opätovnom otvorení škôl v dobe pandémie bola v roku 2020 chaotická, krátkozraká a zatienila diskusiu o potrebných zmenách vo vzdelávaní.

DRUHÁ VLNA PLAGIÁTOROV V POLITIKE

Rok 2020 priniesol aj druhú vlnu plagiátorských káuz v slovenskej vrcholovej politike. Po 100 dňoch pôsobenia súčasnej vládnej koalície sa opätovne otvoril problém podvádzania, ktorého symbolom bol v minulom volebnom období predseda NR SR **Andrej Danko** (SNS). Bývalý predseda strany Spolu-OD **Miroslav Beblavý** najprv upozornil na to, že bakalárska práca poslankyne **Petry Krištúfkovej** (Sme rodina) je plagiátom. Neskôr vysvitlo, že plagiátom je aj diplomová práca súčasného predsedu parlamentu **Borisa Kollára** (Sme rodina), ktorý štúdium absolvoval na Stredoeurópskej vysokej škole v Skalici a v diplomovej práci odkopíroval niekoľko strán z publikácie svojho školiteľa.

Premiér **Igor Matovič** na margo týchto zistení poznámenal, že to berie „ako kopanec do zadku celej vláde.“ Minister školstva **Gröhling** (SaS) sa ku kauze najskôr priamo nevyjadril, neskôr pripustil, že vláda vyslala veľmi zlý signál študentom, no chce sa pozerieť do budúcnosti a za **Kollárom** urobiť hrubú čiaru. Proti plagiátorstvu predsedu parlamentu vystúpila aj Študentská rada vysokých škôl (ŠRVŠ). Ku kritike sa pridala aj Slovenská komora učiteľov, podľa ktorej je ospravedlňovanie kauzy v priamom rozpore s programovým vyhlásením vlády avizujúcim zvyšovanie úrovne školstva. Svoje kritické postoje voči podvodu na akademickej pôde vyjadrili viacerí vedci a vedkyne (napr. tu, tu, tu, tu a tu).

V čase, keď vrcholila diskusia o **Kollárovej** diplomovke, minister **Gröhling** informoval, že nechal preveriť vlastnú záverečnú prácu

s výsledkom zhody 31 %, čo bolo podľa jeho slov pri diplomovke z oblasti práva v poriadku. Denník N zakrátko na to zverejnil zistenia týkajúce sa jeho záverečnej práce. Označil ju za kompilát s prvkami plagiátu, do ktorého minister školstva odkopíroval skoro celú svoju bakalársku prácu. „Na Paneurópskej vysokej škole, odkiaľ má **Gröhling** magisterský titul z práva, sa začali diať čudné veci s jeho diplomovou prácou po tom, čo vyšlo najavo, že **Kollár** je plagiátorom. Kým dovtedy boli ministrove záverečné práce – bakalárka aj diplomovka – dostupné na internete, teraz ich už na webovej stránke knižnice školy nenájdete. Minister potvrdil, že o ich stiahnutie požiadal on,“ informovala **Mária Benedikovičová**. Podrobnú analýzu ministrovej práce zverejnil Denník N tu.

„Prácu som napísal a obhájil pred 11 rokmi. Je v súlade s vtedajšími pravidlami, ktoré platili na škole. Nedá sa ju posudzovať podľa dnešných pravidiel,“ reagoval minister **Gröhling**, ktorý pár mesiacov predtým exministerku **Lubyovú** žiadal, aby prešetrila, ako titul získal expredseda NR SR **Danko**. Premiér **Matovič** sa k medializovaným zisteniam najskôr vyjadroval zdržanlivo. Zakrátko sa však priznal, že vo svojej diplomovke tiež vykradol dve knihy. „Úprimne, netuším, či som pred 22 rokmi vo svojej diplomovke niečo necitoval a koľko toho bolo. Ak to tak je, ukradol som niečo, čo mi nepatrilo, som de facto v tejto veci zlodej, čo je smutné a určite nie na chválu,“ uviedol premiér. Denník N zistil, že oponentom práce bol **Matovičov** spolužiak, s ktorým bol na dovolenke, keď bola práca písaná.

**Deti pred nástupom do školy
predložia len čestné
vyhlásenie, že sú zdravé.
To stačí, veď kto by klamal
v čestnom vyhlásení?**

HEJTY!

Začiatkom júla členovia vlády posudzovali viaceré možnosti, ktoré by mali neoprávnenému udeľovaniu titulov zabrániť a plagiáty účinnejšie odhaľovať aj spätne. Novela vysokoškolského zákona umožňujúca odoberanie VŠ titulov sa do programu rokovania parlamentu dostala v septembri, v novembri ju plénum schválilo. Po novom tak už o neplatnosti štátnej skúšky môže rozhodnúť rektor *vysokej školy napríklad* v prípade, ak záverečnú prácu alebo jej časť *preukázateľne nevypracoval absolvent* alebo ak neoprávnenne použil predmet ochrany duševného vlastníctva inej osoby.

Účinnosť novela nadobudla 1. januára 2021, no neumožňuje titul odňať osobe, ktorá ho podvodne získala pred týmto dátumom. Umožňuje však vzdať sa skôr získaného titulu písomným oznámením rektorovi školy. Aj z tohto dôvodu ŠRVŠ vyzvala predsedu vlády **Matoviča** a ďalších politikov, ktorí vedia, že pri písaní záverečnej práce podvádzali, aby sa svojho titulu vzdali. Prezidentka **Zuzana Čaputová** novelu vetovala. Dôvodom bol aj potenciálny nesúlad ustanovenia o odnímaní profesorských titulov s ústavou. Národná rada nesúlad upravila zmenou ústavy a veto prezidentky prelomila. Po novom tak hlave štátu pribudne kompetencia odoberať tituly profesorom.

ATLAS PREDSTÁV o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

atlas.chcemevedietviac.sk

GRÖHLINGOVA REFORMA-NEREFORMA

Začiatkom roka 2020 pred parlamentnými voľbami sa ešte reforma školstva spomínala v súvislosti s Národným programom rozvoja výchovy a vzdelávania (NPRVV). Dosluhujúce vedenie ministerstva pod vedením **Martiny Lubyovej** hovorilo o pozitívne nastavenom trende a o želaní, aby sa v ňom pokračovalo, „či už pôjde o zvyšovanie plátov, rozširovanie povinného predprimárneho vzdelávania či podporu kvalitného vysokého školstva.“

Nový šéf rezortu **Branislav Gröhling** po voľbách konštatoval, že zmenami by mali prejsť viaceré oblasti školstva na Slovensku (napríklad tu, tu, tu a tu) s tým, že obdobie pandémie zvyrazňuje potrebu meniť obsah a formy vzdelávania, spôsoby hodnotenia žiakov aj využívanie financií v školstve. Vyhlásil tiež, že priamo riadených organizácií ministerstva školstva je príliš veľa a možnostiam ich zlučovania či rušenia sa venuje niekoľko ľudí. „Víziou je, aby fungovali dve strešné organizácie,“ povedal **Gröhling** s tým, že sa v nich zlúčia všetky terajšie organizácie.

K zásadným reformným zmenám sa minister na jar vyjadroval už o niečo opatrnejšie. Podobne na otázku o školskej reforme reagoval aj predseda školského parlamentného výboru **Richard Vašečka**. „Ako učiteľ poviem, že my, učelia, keď sme počúvali o reforme, tak nám vždy vlasy dupkom vstávali, pretože mne to skôr prišlo ako také experimenty. Poviem až nadnesene – pokusy na ľuďoch,“ skonštatoval poslanec.

V novembri minister **Gröhling** o plánovaných zmenách informoval najskôr prezidentku **Čaputovú** a zakrátko na to aj verejnosť. Počas tlačovej konferencie zdôraznil, že nejde o reformu, pretože ľudia sú na toto slovo už

alergickí. Opatrenia, ktoré plánuje realizovať, zhrnul do 12 bodov:

1. Otvorenie trhu s učebnicami,
2. Digitalizácia,
3. Zmeny v obsahu vzdelávania,
4. Debyrokratizácia,
5. Optimalizácia siete škôl,
6. Zlúčenie priamo riadených organizácií v rezorte školstva,
7. Vytvorenie modelovej školy,
8. Zjednotenie financovania školstva z jednej rozpočtovej kapitoly,
9. Povinné predprimárne vzdelávanie,
10. Podpora inklúzie a desegregácie,
11. Zmena financovania vysokých škôl a podpora ich internacionalizácie,
12. Zavedenie osobitných príplatkov pre učiteľov.

Na avizované zámery zareagovala Slovenská komora učiteľov (SKU), ktorá predstavy ministra „po desaťročia trvajúcim drancovaním školstva“ označila za málo ambiciózne. Analytičke občianskeho združenia Nové školstvo **Zuzane Zimenovej** minister po predstavení plánov pripomína „netrpezlivého manažéra nastaveného na výkon, obľubujúceho instantné riešenia, očakávajúceho rýchly úspech.“ Analytik Inštitútu ekonomických a spoločenských analýz **Róbert Chovanculiak** pozitívne zhodnotil rýchlosť, s akou minister prišiel s plánom na zmeny.

V závere roka ministerstvo predstavilo nultý akčný plán ako východisko pre naštartovanie zmien k zvýšeniu inkluzívnosti vo vzdelávaní a zriadilo odbor inkluzívneho vzdelávania.

PLÁN(Y) OBNOVY VO VZDELÁVANÍ

Keď v septembri na verejnosť prenikol dokument Slovensko 2.0 stručne opisujúci reformy, na základe ktorých chce Slovensko od Európskej únie získať 7,5 miliardy eur z Fondu obnovy, reagovali naň viacerí politici a komentátori (napr. [tu](#), [tu](#) a [tu](#)). Vyjadrila sa aj prezidentka **Zuzana Čaputová**, ktorá ministra financií **Eduarda Hegera** (OĽaNO) vyzvala, aby investície do vzdelávania, inovácií, vedy a výskumu z reformných plánov určite nevypadli. Finálnu verziu tzv. plánu obnovy minister predstavil verejnosti začiatkom októbra, keď zverejnil dokument Moderné a úspešné Slovensko: Národný integrovaný reformný plán. Ten obsahovo korešponduje s materiálom Slovensko 2.0.

V oblasti vzdelávania sa do roku 2030 navrhujú realizovať zmeny v 12 podoblastiach:

1. Posilnenie ranej starostlivosti a predprimárneho vzdelávania,
2. Desegregácia vo vzdelávaní,
3. Podpora inkluzívneho vzdelávania,
4. Kurikulárna reforma,
5. Odmeňovanie učiteľov a príprava ich profesijného rozvoja,
6. Systém riadenia regionálneho školstva,
7. Optimalizácia siete škôl,
8. Zmena koncepcie externých testovaní a podpora sebahodnotenia škôl,
9. Reforma financovania a riadenia vysokých škôl,
10. Odborné vzdelávanie a vzdelávanie dospelých,
11. Digitalizácia,
12. Investícia do komplexnej obnovy budov a areálov škôl.

Medzi priority v oblasti vedy, výskumu a inovácií autori reformných plánov zaradili efektívnejšie riadenie, ktorému má predchádzať revízia výdavkov na vedu, výskum a inovácie, ako aj zjednotenie podpory a koordinácie pod jednou strešnou organizáciou. Súčasťou zmien má byť aj transformácia Slovenskej akadémie vied a reforma financovania. „Reformné menu“ z dielne ministerstva financií zároveň spomína stratégiu lákania vysokokvalifikovaných pracovníkov na Slovensko. Z prezentovaného materiálu má vláda vybrať opatrenia, ktoré predloží Európskej komisii.

Viacerí analytici medzi najdôležitejšie reformné priority zaradili moderné a inkluzívne vzdelávanie od predškolskej výchovy po celoživotné vzdelávanie či aktívne politiky trhu práce. Finančnú nenáročnosť najzásadnejších zmien v školstve okomentoval ekonóm **Libor Melioris**. K tomuto názoru sa priklonil aj analytik INESS **Martin Vlachynský** v diskusii o pandemickom balíčku EÚ. „Peniaze odpútavajú pozornosť od reforiem. Historicky vidíme, že reformy sa najlepšie robia v najťažších časoch. Keď máte dostatok zdrojov, strašne to láka, aby ste ich premenili na betón, na tehly, na budovy. To nie sú reformy, to sú len výdavky“ uviedol **Vlachynský**.

Nesúhlas s oklieštením akademickej samosprávy v takej podobe, ako je načrtnutá v reformnom pláne, vyjadrila Slovenská rektorská konferencia (SRK). „Akademické slobody stelesnené v systéme akademickej samosprávy SRK považuje za zásadný výdobytok Novembra '89 a za nadviazanie na akademické privilégia stredovekých univerzít, k odkazu ktorých sa slovenské univerzity a VŠ hrdo

hlásia," vyhlásili rektori. Komentátor denníka SME **Peter Schutz** prirovnal prebiehajúcu reformnú diskusiu k známej rozprávke. „Reformám chýba jedna ozaj otvorená líderská hlava, ktorá by gulášu dala filozofiu a tvar ucelenejši než torta, ktorú piekli psíček a mačička," napísal na margo dokumentu.

Koaliční politici a političky nenašli zhodu na tom, či má byť školstvo v súvislosti s plánom obnovy prioritnou oblasťou. Minister práce **Milan Krajniak** (Sme rodina) túto tézu spochybnil. „Ak minieme na školstvo peniaze zle, nepomôžeme tým nikomu," vyhlásil Krajniak. Strana Za ľudí skonštatovala, že v niektorých oblastiach má o reformách inú predstavu, ako ministerstvo financií. „Viac štátu v orgánoch vysokých škôl nepovažujeme za reformu ani cestu k vyššej kvalite škôl. Potrebujeme väčší dôraz na reformu obsahu a spôsobu vzdelávania a menší na administratívne a čisto technické záležitosti," zdôraznila predsedníčka strany a ministerka pre investície **Veronika Remišová**. Strana zároveň koncom októbra predstavila svoju vlastnú víziu pre plán obnovy. To, že jedným z prioritných reformných plánov má byť aj zbavenie sa „nezdravých stereotypov, pohodlnosti, ale aj klanov, ktoré dusia na vysokých školách kvalitu" skonštatoval minister financií **Eduard Heger** (OĽaNO).

Napokon, tretí stranický plán obnovy predstavila SaS. Zmenám v školstve by podľa neho malo dominovať dostupnejšie predškolské vzdelávanie, digitalizácia a investície do infraštruktúry základných a stredných škôl.

ATLAS PREDSTÁV o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

atlas.chcemevedietviac.sk

UŽ DOSŤ!

VAŠEJ IGNORÁCIE
NEDOROZUMENÍ
TOHTO VEDENIA

#ZANAŠICHUČITELOV

CHCEME SPÄŤ

FIIT STU

VEŠKÉ VZDELANIE

KAUZA IT FAKULTY

Rokom 2020 sa tiahla aj kauza Fakulty informatiky a informačných technológií Slovenskej technickej univerzity (FIIT STU). Dekan Ivan Kotuliak v úvode roka ukončil pracovný pomer s jeho predchodkyňou Máriou Bielikovou kvôli anonymnému podnetu, podľa ktorého mala krátiť dane. Po jej prepustení vznikla petícia, ktorú podpísalo vyše 2600 ľudí. Rektor STU v tejto súvislosti vyjadril znepokojenie, že k rozhodnutiu dekana došlo pred uzavretím prešetrovania.

Zamestnanci a študenti fakulty následne vyhlásili štrajkovú pohotovosť a vyjadrili podozrenie, že **Kotuliak** podniká kroky k tomu, aby sa voľby do akademického senátu skončili v jeho prospech. Podporu odvolanej profesorky **Bielikovej** v tom čase vyjadrili aj dekaní informatických fakúlt v Brne a 30 vedeckých pracovníkov. Dekanát zareagoval stanoviskom, podľa ktorého skončenie pracovného pomeru **Bielikovej** nesúvisí s jej odbornosťou. Rektor STU **Miroslav Fikar** informoval, že v záujme zníženia napätia sa ukončenie pracovného pomeru **Bielikovej** zruší. Štrajkový výbor STU tento krok ocenil, no zároveň skonštatoval, že jeho hlavné požiadavky zostali nesplnené. Štrajkujúci dekana vyzvali, aby vysvetlil prijatie 18 nových zamestnancov fakulty s právom hlasovať vo voľbách do senátu. **Bieliková** napokon vyhlásila, že sa na FIIT, ktorá má „*problém s demokraciou*,“ už nevráti.

Požiadavke 34 pracovníkov fakulty, ktorí vyzývali k rezignácii dekana **Kotuliaka** univerzitný senát vo februári nevyhovel, a tak vstúpili tak do štrajku. V máji sa k situácii vyjadril aj minister školstva. „Dianie na FIIT STU vnímam so znepokojením a vidím, že rovnaký postoj má aj

Správna rada STU. Dnes sú nástroje na riešenie v rukách rektora a akademického senátu STU. Je najvyšší čas, aby vedenie STU preto začalo konať,” povedal minister. Správna rada STU neskôr vydala stanovisko, v ktorom odporučila dekanovi odstúpiť z funkcie. Ozrejmla, že nedodrжал sľub, ktorý pred nástupom do funkcie dal rektorovi **Fikarovi**. V ňom sa zaviazal, že nebude prijímať nových zamestnancov do ustanovenia nového akademického senátu, čo podľa rady nedodrжал. Nesúhlas s uznesením Správnej rady a podporu **Kotuliakovi** naopak vyjadrili dekaní piatich ďalších fakúlt STU. Rada podľa nich „evidentne zasahovala aj do oblastí, ktorých riešenie je v zmysle zákona a akademických slobôd na univerzite výhradne v kompetencii akademického senátu a rektora.“

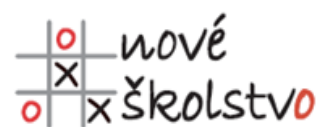
„Sme presvedčení o tom, že akcie nového dekana a jeho snaha o prevzatie moci, obzvlášť jej forma, nemajú na fakulte a univerzite čo robiť. Snažili sme sa im čeliť, v mene vyššieho cieľa – slušnej fakulty – sme hľadali možné kompromisy, ale náš súper vytrvalo nehrá fér a my už s ním ďalej takýto nerovný zápas nemôžeme bojovať,“ uviedli odchádzajúci zamestnanci FIIT, ktorí zverejnili aj otvorený list rektorovi **Fikarovi**. Ten ešte v júni avizoval, že navrhne odvolanie **Kotuliaka** a pripustil, že napokon môže čeliť odvolávaniu aj on sám.

Akademický senát STU napokon návrh na odvolanie **Fikara** z funkcie rektora naozaj vzniesol a schválil. Dôvodil to aj prílišnou medializáciou problémov na FIIT. Do zoznamu údajných prehreškov rektora navrhovateľa zaradili aj to, že nechal vyradiť dezinformačný web Hlavné správy z mediálneho monitoringu univerzity.

Priebeh i záver zasadnutia AS STU, ktoré viedlo k schváleniu návrhu na odvolanie rektora, vyvolali vlnu kritiky od študentov, akademikov, publicistov a politikov, vrátane prezidentky **Zuzany Čaputovej** (napr. tu, tu, tu, tu, tu a tu). Vstup do budovy STU, v ktorej sa verejné zasadnutie konalo, bol spočiatku uzamknutý. Aj podpredseda parlamentu **Juraj Šeliga** (Za ľudí) sa naň dostal až po príchode polície. Neskôr si predseda senátu **Marián Peciar** nechal odhlasovať zákaz nahrávania zasadnutia zo strany prítomnej verejnosti.

Schválený návrh na odvolanie rektora posudzuje ministerstvo školstva, v prípade splnenia podmienok na odvolanie ho má predložiť prezidentke. To, že kríza na FIIT STU môže byť príležitosťou pre systémovú zmenu riadenia vysokých škôl, skonštatovala expertka na vysoké školstvo **Renáta Hall**.

Ak chcete podporiť ľubovoľným príspevkom kampaň Chceme viesť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku, môžete tak urobiť na číslo účtu:

SK93 0200 0000 0030 9726 3854

VÚB, a.s.